

ומאי "ינכה להן מן הדמים"? כלומר, מדוע מוכר להם את השדה בדמים מועטים?

דמים אלו הם דמי קבר אשתו, שהבעל חייב בעצמו בקבורתה. ודמים אלו מנקה להם ממחיר השדה.

וכדתניא, שתקנו חכמים במוכר בית הקברות שיחזיר לבני המשפחה — המוכר קברו, ודרך קברו, מעמדו [היינו המקום שמתאספים שם האבלים לאחר הקבורה], ומקום הספידו, באין בני משפחה וקוברין אותו בעל כרחו של הלוקח משום פגם משפחה.

על כל פנים מבואר שסבר רב — ירושת הבעל דאורייתא, כרבי שמעון בן גמליאל, ואם כן מדוע אמר "הלכה כרשב"ג, ולא מטעמיה"?⁴⁴

ומשנינן: רב שאמר בבביתא המובאת לעיל "ירושת הבעל דאורייתא", לאו משום שסבר כך, אלא רק לטעמיה דרבי יוחנן בן ברוקא קאמר.

ואילו ליה, לא סבירא ליה הכי, אלא סבר שירושת הבעל מדרבנן.

מתניתין:

מי שמת, והניח אשה ובעל חוב ויורשין. ואין בנכסיו קרקעות בשיעור המספיק גם לפרוע את כתובת האשה, וגם לפרעון חובו.

והיה לו פקדון או מלוה ביד אחרים. ובאו הבעל חוב וכתובת האשה להפרע מאותו חוב⁽⁴⁴⁾.

חוזרת. ובבעל לא חשו לפגם משפחה רגיל כמו בלוקח כיון שנחית בתורת ירושה, אלא רק לפגם גדול כביובל. אבל בלוקח רגיל שלא היה לו ליקח, חשו אף לפגם כל דהו. (עפ"י הריטב"א.) אכן יש מהראשונים שלא גרסו "יחזיר ביובל", אלא "יחזיר לבני משפחה", אפילו שלא ביובל משום פגם משפחה. (עיין מאירי, ובתוספות שאנן, וכן ברש"י מהדו"ק המובא בשטמ"ק).

המטלטלין אף מחיים, (כמבואר בתוספות לעיל פא' ע"ב ד"ה רבי מאיר) ואם כן היאך תגבה הכא את כתובתה מן המטלטלין?

וכתבו הראשונים דסבר רבי טרפון כרבי מאיר, (לעיל פא' ע"ב) דכתובה נגבית מן המטלטלין.

והרי"ף כתב — שטעמו של רבי טרפון הוא משום שיעבודא דרבי נתן, דהיינו שהפיקדון או המלוה משועבדים ישירות לבעל החוב ולכתובת האשה, וגובים ממנו ככל גביית חוב, ולא מדין גביית שיעבוד.

ובהגהות חות יאיר על הרי"ף העיר שטעמו של רבי עקיבא שחלק על רבי טרפון, הוא משום שסבר דשיעבודא דר"נ לא שייך אלא היכא שהמלוה בחיים. אבל כשמת הרי שטרותיו נחשבים כשאר מטלטלין דלא משתעבדי.

ונראה שיסוד מחלוקת הרי"ף ורש"י תלוי בגדר שיעבודא דר"נ.

44. ואע"ג שהחוב מטלטלין הוא, ואין גובים כתובת אישה וחוב ממטלטלי דיתמי, הני מילי כשבאו המטלטלין ליד היתומים, אבל כאן שעדיין לא באו לידם סבר רבי טרפון שאפשר להפרע מהם, כיון שנתחייב המת מחיים. רש"י.

ויעויין בריטב"א. ובאור דבריו — כל זמן שלא באו הנכסים עדיין ליד היתומים נחשב כגביה "מיניה", ונפרעים אף מן המטלטלין. ויש להקשות — והלא אין גובין כתובה מן